

ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ
ระหว้าประเทศไทย
(จังหวัดน่าน)

งานศิลปหัตถกรรมประเภท เซรามิก

เซรามิกโบราณ

เซรามิก เป็นศาสตร์อีกแขนงหนึ่งที่มีความผูกพันควบคู่กับอารยธรรมมนุษย์มายาวนานเช่นเดียวกับศิลปะแขนงอื่น ๆ เซรามิกมีหลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบผลงานที่เน้นประโยชน์ใช้สอย และผลงานที่มุ่งเน้นการแสดงออกทางคุณค่าด้านสุนทรียะ การสร้างสรรคผลงานเซรามิก มีกรรมวิธีและขั้นตอนทางเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อรังสรรคผลงานที่หลากหลายและยังคงได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องตามความต้องการของตลาดทำให้งานหัตถกรรมเซรามิกกลายเป็นสินค้าส่งออกที่สามารถสร้างชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เซรามิกสมัยใหม่

เซรามิกประเภทเครื่องใช้สีขาว

เซรามิกกับงานศิลปหัตถกรรม

เซรามิกที่เราใช้ในการทำงานศิลปหัตถกรรม คือเซรามิกประเภทเครื่องใช้สีขาว (whiteware) หรือที่เรียกว่าเซรามิกแบบดั้งเดิม (Traditional ceramics) ได้แก่ ถ้วย จาน ชาม สุขภัณฑ์ ลูกถ้วยไฟฟ้า กระเบื้องปูพื้นและบุผนัง กระเบื้องหลังคา วัสดุทนไฟ แผ่นรองเผาในเตา อิฐก่อสร้าง กระถางต้นไม้ โอ่ง กระจกและแก้ว ปูนซีเมนต์ ยิปซัม ปูนพลาสติก เป็นต้นซึ่งทำมาจากวัสดุหลักคือ ดินดำ ดินขาว ดินแดง หินฟืนม้าทราย หินปูน หินผุ ควอตซ์ และแร่อื่น ๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้ตามประเภทของเนื้อดิน ดังนี้

เนื้อดินเอิร์ทเทินแวร์ (earthenware) เป็นผลิตภัณฑ์เซรามิกที่มีประวัติการผลิตกันมายาวนาน ทำจากวัตถุดิบคือดินเหนียวที่หาได้ในท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะมีปริมาณธาตุเหล็กผสมอยู่มาก นำมาขึ้นรูปโดยการปั้นแล้วเผาที่อุณหภูมิต่ำ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จะมีสีน้ำตาลแดง เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเนื้อหนา แน่นละเอียด และเคลือบที่บาส่ง มีความพรุนตัว ลักษณะการปั้นค่อนข้างหนา เนื้อดินมีความพรุนตัว เพราะแตกหักหรือบิ่นได้ง่ายเมื่อกระทบกับของแข็ง ส่วนมากนำไปทำเป็นของใช้ประจำวันในบ้าน เช่น ถ้วย จาน ชาม เป็นต้น

ลักษณะของดินเอิร์ทเทินแวร์

ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากดินเอิร์ทเทินแวร์

ลักษณะสีและดินสโตนแวร์

เครื่องใช้เซรามิกทำจากดินพอร์ซเลน

เนื้อดินสโตนแวร์ (stoneware) เป็นผลิตภัณฑ์เซรามิกที่ทำจากเนื้อดินขาวผสมกับหินและทราย ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นสีขาวออกเทานำมาขึ้นรูปโดยการปั้นหรือหล่อจากน้ำดินแล้วเผาที่อุณหภูมิสูง เมื่อเผาแรงจนถึงจุดสุดท้ายการดูดซึมน้ำต่ำไม่เกิน 3% เนื้อดินที่บดเสกมีสีต่างกันไปได้ตั้งแต่สีขาวอมเหลือง สีเทา และสีน้ำตาล บางครั้งมีจุดสีดำในเนื้อดินทำให้ดูแปลกกว่าดินชนิดอื่นมีทั้งจุดละเอียดและจุดหยาบ ดินสโตนแวร์ที่ดีต้องมีช่วงการเผายาว และสามารถเผาแบบสันดาปไม่สมบูรณ์ หรือรีดักชันได้โดยไม่ยุบตัว

ผลิตภัณฑ์เนื้อเอร์ทเทินแวร์และสโตนแวร์มีลักษณะเนื้อดินไม่สวยงาม จึงมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการเคลือบผิว และเขียน

ลวดลาย ตกแต่งด้วยสี เทคนิคการเคลือบนี้มีปรากฏขึ้นในสมัยอียิปต์โบราณ จนถึงปัจจุบัน สีที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นสีที่ได้จากออกไซด์ของโลหะ โดยเฉพาะสีที่มีส่วนผสมของออกไซด์ตะกั่ว จะได้รับความนิยมอย่างมาก เนื่องจากผลิตภัณฑ์จะให้สีที่สดใสสวยงาม

เนื้อดินพอร์ซเลน (Porcelain) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเนื้อดินสีขาวละเอียดโปร่งแสง เมื่อเคาะดูจะมีเสียงดังกังวานคล้ายเสียงโลหะเมื่อเผาที่อุณหภูมิ 1,250 - 1,400 องศาเซลเซียส จนดินสุกตัว เนื้อดินหลอมละลายเป็นแก้วมีความแกร่งมากไม่ดูดซึมน้ำ เมื่อกระทบกันไม่บิ่นหรือแตกง่าย เนื้อผลิตภัณฑ์แน่นและละเอียด ผิวเนียนเป็นมันวาว สวยงามเหมาะแก่การทำเครื่องใช้ และเครื่องประดับ

เครื่องใช้เซรามิกทำจากดินโบนไชนา

เครื่องใช้เซรามิกทำจากดินเทอราคอตตา

เนื้อดินโบนไชนา (Bone China) เนื้อดินโบนไชนาเป็นเนื้อดินที่มีความบาง มีความโปร่งแสงคล้ายแก้ว มีสีขาวบริสุทธิ์ เมื่อเผาจนสุกตัวจะมีความแข็งแกร่งมาก เมื่อเคาะจะมีเสียงดังกังวานคล้ายเสียงระฆัง ดินโบนไชนาเป็นเครื่องปั้นดินเผาชั้นดีที่สุด ส่วนมากทำเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้ เครื่องประดับ วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการเตรียมเนื้อดินโบนไชนา ได้แก่ แก้วกระดูกสัตว์ ส่วนใหญ่ใช้ได้จากกระดูกวัว ในสัดส่วนกระดูก 50% มีปริมาณดินขาวเพียง 25% และ เฟลด์สปาร์อีก 25%

เนื้อดินเทอราคอตตา (Terra Cotta) เป็นเนื้อดินเผา ในอุณหภูมิต่ำ ตั้งแต่ 750 - 800 องศาเซลเซียส ถึงอุณหภูมิปานกลาง 1,050 - 1,100 องศาเซลเซียส เป็นเนื้อดินที่มีทรายปนมาก บางชนิดมีความเหนียวและเนื้อละเอียด ส่วนใหญ่เผาแบบไม่มีการเคลือบเนื้อดิน ภายหลังกการเผาจะได้สีส้มแดงสวยงาม ดูชุ่มน้ำได้เกิน 7% ขึ้นไป ทำให้เนื้อดินมีความแกร่งน้อยกว่าดินเผาในอุณหภูมิสูง แต่มีราคาถูกกว่ามากเนื่องจากการเผาในอุณหภูมิต่ำและไม่มี การเคลือบ ปัจจุบันเครื่องปั้นดินเผาชนิดนี้ยังคงทำกันในชนบท เป็นเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน ส่วนมากจะผลิตเป็นใช้ประดับ ตกแต่งบ้าน ตกแต่งสวน หรือทำเป็นแจกันแบบต่าง ๆ

เครื่องใช้เซรามิกที่ลงสีใต้เคลือบ

เครื่องใช้เซรามิกที่ลงสีบนเคลือบ

ส่วนงานสีบนเซรามิกจัดเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการผลิต เพราะเป็นส่วนช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม มีสีสันด้านศิลปกรรม และดึงดูดความสนใจ เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ได้ โดยสีที่ใช้จะแบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่

สีใต้เคลือบ เป็นสีที่มีจุดหลอมละลายสูง การใช้สีใต้เคลือบมีหลายวิธี จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อดินปั้น และน้ำยาเคลือบ ดังนี้

- ใช้ผสมในน้ำยาเคลือบทำเป็นน้ำยาเคลือบสี หรือเรียกว่าสีในเคลือบ
- ใช้ผสมกับเนื้อดินปั้นโดยนวดผสมในเนื้อดินเพื่อทำเป็นเนื้อดินสี
- ใช้เขียนตกแต่งลวดลายบนเนื้อดินเผาดิบแล้วนำไปเคลือบทับด้วยน้ำยาเคลือบใส เผาเคลือบแล้วจะได้ผลิตภัณฑ์ที่ตกแต่งมีลวดลายสีที่สวยงาม

สีบนเคลือบ ใช้ตกแต่งบนภาชนะที่เผาเคลือบแล้ว เมื่อตกแต่งสีบนภาชนะเคลือบและเผาอีกครั้งเพื่อให้สีหลอมละลายติดกับผิวเคลือบชั้นแรก สีชนิดนี้จะมีสารที่ทำให้จุดหลอมตัวต่ำผสมอยู่ด้วยเรียกว่า ฟลักซ์ สีบนเคลือบจะให้สีสดใสกว่าสีใต้เคลือบเหมาะสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับหรือผลิตภัณฑ์โชว์สวยงามมากกว่าที่จะนำมาใช้ตกแต่งภาชนะสำหรับใส่อาหารเนื่องจากสีบนเคลือบอาจจะละลายได้ในกรดน้ำส้ม ทำให้เป็นพิษต่อร่างกายได้

สีผสมเคลือบ (น้ำยาเคลือบ) น้ำยาเคลือบเป็นสารประกอบของซิลิเกตเช่นเดียวกับเนื้อดินปั้น ผสมกับสารประกอบอื่นที่เป็นตัวช่วยหลอมละลายที่เรียกว่า ฟลักซ์ เมื่อเผาส่วนผสมของน้ำเคลือบถึงอุณหภูมิที่ทำให้เคลือบหลอมละลายแล้ว น้ำเคลือบจะรวมเป็นเนื้อเดียวกัน และเมื่อทิ้งไว้ให้เย็นน้ำเคลือบจะมีลักษณะใสเหมือนแก้วทาบลงบนเนื้อดินที่ปั้นไว้ ก็จะเห็นเป็นสีของเนื้อดินนั้น

เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง

ความเป็นมาของเซรามิกในประเทศไทย

จากศิลปะเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง ถึงเครื่องสังคโลกสุโขทัย สู่ปัจจุบัน เครื่องปั้นดินเผาของไทยได้พัฒนารูปแบบและวิธีการจากงานศิลปะพื้นบ้านอันเรียบง่าย เพื่อประโยชน์ใช้สอยประจำวัน กับวิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีต จนกลายมาเป็นผลิตภัณฑ์ในหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย

ในประเทศไทยมีการค้นพบหลักฐานเกี่ยวกับเซรามิกที่ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นชนิดไม้เคลือบ อายุประมาณ 4,000 ปี และพบที่บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีอายุประมาณ 4,000 ปี เช่นเดียวกัน แต่มีการเขียนตกแต่งลวดลายบนผลิตภัณฑ์ด้วยน้ำดินลูกรังมีสีแดง ลักษณะลายเขียนเป็นเส้นวน ๆ คล้ายกันหอย จากหลักฐานที่พบทำให้สันนิษฐานได้ว่าประเทศไทยมีการทำเซรามิกขึ้น เป็นครั้งแรกเมื่อประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว

สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พ่อขุนรามคำแหงมหาราช นำช่างปั้นจากประเทศจีนมาผลิตงานเซรามิก ได้สร้างเตาเผาขึ้นที่เมืองเก่าสุโขทัย เรียกว่า เตาทุเรียง ต่อมาได้ย้ายแหล่งเตาเผาไปที่ บ้านเกาะน้อย ตำบลศรีสัชชนาลัย ซึ่งยังมีซากเตาเผาปรากฏให้เห็นจนถึงทุกวันนี้ เซรามิกสุโขทัยเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในลักษณะของเครื่องสังคโลก ซึ่งลักษณะพิเศษของเครื่องสังคโลกนั้นจะมีสีน้ำเคลือบเป็นสีเขียวอ่อน สมัยสุโขทัยจึงถือเป็นยุคที่เซรามิกในประเทศไทยเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด

สมัยอยุธยามีหลักฐานปรากฏว่ายังคงมีการใช้ถ้วยชามเซรามิกที่ทำในสมัยสุโขทัย และมีเครื่องถ้วยชามสังคโลกของจีน และญี่ปุ่นเข้ามาใช้ในสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ส่วนเครื่องถ้วยชามของชาติตะวันตกเข้ามาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จึงสันนิษฐานได้ว่าในสมัยอยุธยามีการสั่งทำเซรามิกจากต่างประเทศ แต่ให้เขียนลวดลายตามแบบของไทย

เครื่องปั้นดินเผาสังคโลก

เข้าสู่สมัยรัตนโกสินทร์ ได้มีการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นในเรื่องของช่างเขียน ได้มีการสั่งถ้วยชามจากจีนและนำมาเขียนลวดลายตกแต่งโดยช่างไทย ส่วนใหญ่เป็นพวก จาน ชาม โถ กระโถน และถ้วย ถายที่เขียนส่วนใหญ่เป็นลายไทยโดยเขียนลวดลาย เขียนสีแบบเบญจรงค์ เช่น ชามลายกันขด เขียนสีบนเครื่องถ้วย เช่นเขียนรูปครุฑ ราชสีห์ และเทพนม เซรามิกนั้น จึงกลับเข้าสู่ยุคการเฟื่องฟูอีกครั้ง และได้มีการพัฒนาสืบต่อกันมา มีการประดิษฐ์ลวดลายขึ้นใหม่ ส่วนมากเป็นลายแบบจีน โดยนำมาปรับให้เข้ากับรสนิยมของคนไทย โดยใช้สีทองเข้ามาในการเขียนประกอบ เช่น ลายดอกกุหลาบ ลายดอกไม้จีน ลายสิงโต ในยุคสมัยรัชกาลที่ 5 ศิลปะหัตถกรรมด้านเซรามิกเป็นที่รุ่งเรืองมาก มีการศึกษาด้านวิชาการ และนำเครื่องเซรามิกจากต่างประเทศเข้ามาขาย นิยมลวดลายตกแต่งของยุโรป และญี่ปุ่น โดยส่วนมากจะเป็นถ้วยชามของตกแต่งบ้าน ถึงในสมัยรัชกาลที่ 6 และ รัชกาลที่ 7 งานด้านอุตสาหกรรมทุกชนิดชบเซาหลง รวมถึงงานเซรามิกด้วย แต่ยังคงมีการผลิตเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันประเภทหม้อใส่น้ำ โอ่ง และไห ชนิดไม่เคลือบที่กันทั่วไป

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง เซรามิกเริ่มมีบทบาทมากขึ้น มีการศึกษาดูงานด้านเซรามิกในประเทศญี่ปุ่น และอเมริกา แล้วกลับมาสำรวจหาแหล่งวัตถุดิบในประเทศ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางพัฒนางานหัตถกรรมเซรามิกในประเทศ ในช่วงเวลานั้นการทำเซรามิกยังคงเป็นงานที่ทำกันภายในครอบครัว ผลิตขึ้นเพื่อใช้กันเอง หรืออาจมีนำไปจำหน่ายบ้าง แต่ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังคงนำเข้าจากต่างประเทศ

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 งานหัตถกรรมเซรามิกถูกพัฒนาขึ้นอีกครั้ง ประกอบกับมีการค้นพบแหล่งดินขาวจำนวนมากที่จังหวัดลำปาง จึงได้มีการผลิตถ้วยชามในสัญลักษณ์ตราไก่มีเนื้อดินสีขาวโดยใช้ดินขาวจากลำปางเกือบทั้งหมด จากการค้นพบดินขาวนี้ ทำให้ประเทศไทยมีวัตถุดิบในการทำเซรามิกที่มีคุณภาพดี

ชามตราไก่

งานสังคโลกสมัยสุโขทัย

เครื่องปั้นเซรามิกรูปสัตว์

เซรามิกกับเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

ในอดีตจะเห็นว่าวิวัฒนาการของเซรามิกตั้งแต่สมัยสุโขทัย ส่วนมากจะเป็นภาชนะถ้วย ชาม โอ่งไห เป็นภาชนะเครื่องใช้ทั่วไปที่ใช้ภายในครัวเรือน มีการพัฒนามาจนปัจจุบันเซรามิกกลายเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่ง มีการปั้นเป็นรูปทรงต่าง ๆ ประมาณ พ.ศ. 2538 เซรามิกถูกพัฒนาเป็นชิ้นงานที่มีความแปลกใหม่ เน้นผลงานที่มีความเรียบง่าย เช่นการปั้นรูปสัตว์ หรือการทำภาชนะที่ใช้สวดลวดลาย เลียนแบบงานเบญจรงค์ในสมัยโบราณ ต่อมาเริ่มมีการพัฒนาออกแบบให้มีความร่วมสมัย เป็นแนวสากล สร้างความทันสมัยให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน

การออกแบบงานหัตถกรรมเซรามิกถือเป็นงานที่ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ การออกแบบในปัจจุบันมีความหลากหลาย ทั้งด้านแนวคิด วิธีการเทคนิคเฉพาะด้านเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามก็ยังคงได้รับการสืบทอด ได้รับความนิยม เช่น การออกแบบที่เน้นวัตถุประสงค์ด้านการใช้สอย กับหน้าที่การใช้งานเป็นหลัก เน้นรูปทรงที่เรียบง่าย เช่น เรขาคณิต ปัจจุบันเน้นเรื่องการออกแบบที่ควบคู่กับเทคโนโลยีสมัยใหม่เรียกว่า ความงามที่สัมพันธ์กับอรรถประโยชน์ เน้นที่รูปทรงสุนทรียภาพ มีความแปลกใหม่ใช้สอยได้อย่างเหมาะสม

ความสำคัญของการสร้างงานเซรามิกนั้นก็คือ การออกแบบให้มีความแตกต่างแปลกใหม่ ไม่ลอกเลียนแบบใคร ใช้ความประณีตสูง โดยคำนึงถึงหลักของจินตนาการสู่ความเป็นจริง และความเป็นจริงย้อนกลับไปมีอิทธิพลต่อจินตนาการ เพื่อให้ผลงานที่ออกมามีเรื่องราว สามารถบอกถึงความเป็นมา มีเหตุผลในการออกแบบได้

จะเห็นได้ว่าการออกแบบงานแต่ละชิ้นมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมของมนุษย์เสมอมา เพราะงานเซรามิกที่สร้างขึ้นทั้งชิ้นเล็ก ชิ้นใหญ่ล้วนแต่ใช้กระบวนการการออกแบบเป็นจุดเริ่มต้นทั้งสิ้น จากงานชิ้นเล็ก ๆ ถ้วย ชามแบบธรรมดา เกิดการสร้างลวดลายงานเบญจรงค์ สู้ศิลปะสมัยใหม่ เช่น ถ้วย งานลายพิมพ์ลายไปไม้ แจกันรูปทรงแปลกตา และรูปปั้นแบบต่างๆ สวยงามและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

เซรามิก กับความเชื่อและพิธีกรรม

แต่เดิมก่อนที่เซรามิกจะถือกำเนิดขึ้น คนไทยใช้เครื่องปั้นดินเผาเป็นภาชนะ และสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และในพิธีกรรมความเชื่อมาก่อน ปรากฏหลักฐานการนำภาชนะดินเผามาใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ดังนี้

พิธีกรรมการฝังศพ

เครื่องปั้นดินเผาถือเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์มานานตั้งแต่ช่วงก่อนคริสตศักราช มนุษย์ใช้เครื่องปั้นดินเผาในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อของสังคมชน ใช้ให้ดินเผาบรรจุศพ แบบบรรจุลงทั้งโครงร่าง และบรรจุกระดูกบางส่วนลงไหซึ่งเป็นประเพณีการปลงศพแบบโบราณวิธีหนึ่ง เป็นวิธีการของกลุ่มชนโบราณในเอเชีย นอกจากนั้นบางครั้งมีการนำภาชนะเครื่องปั้นดินเผาฝังลงพร้อมกับศพผู้ตายแล้วบรรจุสิ่งของมีค่า เครื่องใช้ส่วนตัวของผู้ตายนำไปใช้ในโลงหน้า บางท้องถิ่นได้ใช้ภาชนะประเภทตลับ โถ ไห แบบต่างๆ มาบรรจุอัฐิบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ลักษณะรูปแบบภาชนะดินเผาที่ใช้บรรจุนี้จะมีลักษณะพิเศษเช่น ไหรูปช้าง โถรูปลิง คนโทที่มีรูปหน้าคน หรือกระปุกที่มีฝาเป็นรูปหน้าคน ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อบรรจุอัฐิแล้วจะนำไปฝังไว้รอบฐานอาคารศาสนสถาน

การเตรียมดิน

การขึ้นรูป

กรรมวิธีการสร้างงานเซรามิก

การเตรียมดิน เป็นการเตรียมดินเพื่อให้เหมาะกับการผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด นวดหรือรีดดินเพื่อไล่อากาศให้ดินมีความเหนียวแน่น

การขึ้นรูป โดยการทำพิมพ์จากยางพาราเป็นลายต่างๆ เช่น ใบไม้ ลายผ้าลูกไม้ลายตาข่าย เป็นต้น โดยการรีดดินเป็นแผ่นยาว มีความหนาสม่ำเสมอ แล้วนำมาขึ้นรูปโดยการนำพิมพ์จากยางพาราพิมพ์ลงบนแผ่นเนื้อดิน ใช้ไม้คลึงดินรีดทับบนยางพาราอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ลายติดลงบนดินชัดเจน แล้วตัดขอบดินให้ได้รูปทรงที่ต้องการ นำไปวางบนแม่พิมพ์ที่ขึ้นรูปด้วยปูนปลาสเตอร์ เพื่อให้ได้รูปทรงตามความต้องการ เช่น จาน ชาม เป็นต้น ทิ้งไว้ให้แห้งประมาณ 1 - 2 วัน

นำไปเผา ในการเผาครั้งแรกจะเรียกว่าการเผาดิบ ที่อุณหภูมิ 800 - 900 องศาเซลเซียส ประมาณ 4 - 5 ชั่วโมง เมื่อเผาเสร็จแล้วพักไว้ให้เย็น

นำภาชนะที่เย็นแล้วออกมาตกแต่งสี ใช้วิธีพ่นเคลือบหรืออาจเขียนด้วยสีได้เคลือบ ตามจินตนาการของช่าง หรืออาจใช้เทคนิคอย่างอื่นเช่น การจุ่มสี การทาสี การตกแต่งด้วยฟู่กัน เป็นต้น จากนั้นวางไว้ให้สีแห้งสักครู่

นำไปเผาอีกครั้งหนึ่ง เรียกว่า การเผาเคลือบ เผาที่อุณหภูมิ 1,200 - 1,250 องศาเซลเซียส ประมาณ 10 ชั่วโมง จากนั้นพักไว้ให้เย็น เมื่อเซรามิกเย็นตัวลงแล้ว สามารถนำภาชนะไปใช้งานได้ทันที

นำไปเผา

การตกแต่งสี

งานศิลปหัตถกรรมยังคงเป็นงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยได้เป็นอย่างดี คุณภาพของสินค้าไทยยังคงได้รับความมั่นใจจากชาวต่างชาติ ด้วยความสวยงาม คงทน และราคาไม่สูงจนเกินไป ทำให้งานเซรามิกนั้นเป็นที่น่าสนใจ อีกทั้งยังได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานออกมาให้มีรูปแบบที่เป็นสากลมากขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์เซรามิกเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะที่งานศิลปหัตถกรรมแนวยุโรปเข้ามา

ในประเทศไทย และมีชื่อเสียงมากขึ้น แต่ศิลปหัตถกรรมเซรามิกของไทยยังคงเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงไม่แพ้ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ นับเป็นความภาคภูมิใจของไทยที่ทำให้งานศิลปะพื้นบ้านมีชื่อเสียง พร้อมทั้งมีศักยภาพในการผลิตเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญของไทย เสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ และสามารถกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง

แหล่งที่มาข้อมูล และเอกสารที่ใช้ในการอ้างอิงการจัดทำข้อมูล

สัมภาษณ์ อาจารย์พนม เสนาทอง , www.thaiceramicsociety.com , www.gotoknow.org